

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»

Є. Р. БОРІНШТЕЙН

ТВОРЧА ОСОБИСТІСТЬ У ВИМІРІ ФІЛОСОФІЇ

Конспект лекцій
для здобувачів третього (освітньо-наукового
рівня) вищої освіти ОНП Філософія

ОДЕСА, 2023 р.

УДК:101.1+101.9+124.4

Затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Рецензенти:

*Докторка філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*

Інна ГОЛУБОВИЧ

*Доктор філософських наук, професор, кафедри філософії національного
університету «Одеська юридична академія»*

Олександр ЄРЕМЕНКО

Борінштейн Є.Р. Творча особистість у вимірі філософії. Одеса, 2023. 35 с.

У конспекті лекцій з дисципліни «Творча особистість у вимірі філософії» представлена авторська концепція вивчення творчої особистості як філософсько-аксіологічного феномену сучасного суспільства. Концепт творчої особистості отримав не тільки велике і багатоаспектне теоретичне осмислення, але постає в нових фарбах крізь призму геніальності. Особлива увага приділяється проблемі логістики творчої особистості, в результаті чого людство може розробити програму розвитку творчої особистості і успішно її реалізувати, приділяючи увагу проблемам соціокультурної творчості та соціокультурно-освітнього середовища. Автор конспекту лекцій показав власний шлях розуміння творчої особистості.

Конспект лекцій вміщує матеріали до тем навчальної дисципліни (ОК) «Творча особистість у вимірі філософії» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що передбачені робочою програмою, та список літератури до кожної з них.

ЗМІСТ

Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Аксіологічні стратегії освіти: шлях до розвитку творчої особистості.....	5
Тема 2. Освітня стратегія формування творчої особистості	10
Тема 3. Ціннісні підвалини та методики розвитку творчої особистості	16

Content module 2. LOGISTICS IN THE EVOLUTION OF OF THE CREATIVE PERSONALITY

Topic 4. Logistic essence of a creative personality.....	23
Topic 5. The evolution of the creative personality: the existential essence of homo genialis.....	26
Topic 6. Discursive practices of genius (conceptual significance of the philosophy of logistics).....	30

Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФІЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Аксіологічні страгатеми освіти: шлях до розвитку творчої особистості

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Ціннісні підвалини розвитку творчої особистості.

2. Творча особистість в системі освіти.

Сучасні ідеї ціннісної значущості засновані на прагматичному ставленні суспільства і індивіда до ролі системи цінностей. Перш за все необхідно відзначити таких вчених, як Р. Перрі (цінність як похідне від інтересу) [1, р. 693], К. І. Льюїс (цінність як «довготривале почуття задоволеності») [2, р. 178], і, безумовно, Дж. Дьюї, котрий розрізняє об'єкти, що «провокують» ціннісне ставлення, та самі цінності, спонукання і бажання. У бажанні, що лежить в основі ціннісних установок, їм виділяються два рівні – спонукання і інтерес, а також фактичні і ціннісні судження. Важливо, що всі ціннісні судження, на думку Дж.Дьюї, є судженнями досвіду, а тому підлягають експериментальній перевірці [3, р. 265] .

Але область прикладних, практичних цінностей охоплює застосування категорії «цінність» практично до всіх сфер людського пізнання і діяльності, а тому закономірно веде до «знецінення цінностей» і створює так звану кризу цінностей, яку ми спостерігаємо в сучасному суспільстві.

Як показав приклад пандемії, кризою ціннісної системи охоплена вся соціокультурна світова система. Це і криза пріоритету загальнолюдських цінностей, і криза правової сфери, коли фіксується повальне нехтування законами, і криза духовності, і, звичайно ж, один з найважливіших криз – криза системи освіти, яка (освіта – Є.Б.) все більш і більш знецінюється в очах особистості, соціуму і суспільства. На мій погляд, саме криза освіти є найстрашнішою, оскільки саме за допомогою соціального інституту освіти відбувається первинна соціалізація, від якої найбільшою мірою залежить все життя людини.

Тому дуже важливою категорією, на мою думку, є поняття «цінностей освіти», яке має розглядатися в нерозривній єдності з системою життєвих цінностей і орієнтацій людини і суспільства.

Отже, я розглядаю **цінності освіти** як соціокультурні ідеали, засновані на: 1) моральних орієнтирах виховання і навчання: істина, добро, краса, духовність, моральність, толерантність, користь, свобода, любов, творчість, можливість вибору; 2) соціальних пріоритетах життя людини в суспільстві: самореалізація, самоідентифікація, соціальна справедливість, максимальні можливості прояву своєї ментальності; 3) культурних зразках буття людини у світі, а саме: мультикультуралізм, міжкультурна комунікація, здатність до культурних інновацій, розвиток культурних універсалій.

Значимість цінностей освіти унікальна. По-перше, освіта, задовольняючи природні потреби людини в пізнанні ним зовнішнього світу і самопізнанні, вже створює потужну передумову того, щоб вважатися однією з найважливіших життєвих цінностей.

По-друге, виконуючи свої соціально обумовлені функції підготовки нових поколінь до життя і активної діяльності в суспільстві, освіта разом з певною системою знань, умінь і навичок обов'язково має включати в загальну сукупність цілей і змісту своєї діяльності ще й спеціальну підсистему прищеплення своїм вихованцям життєвих цінностей та ідеалів, які притаманні цьому суспільству.

По-третє, в наш складний і надзвичайно мінливий час система освіти повинна активно формувати, як один з відносно нових ціннісних принципів людини, його інноваційну спрямованість, його соціокультурну, соціопсихологічну, морально-етичну готовність до змін і прагнення самому творити ці зміни. Це детерміновано динамікою науково-технічного і соціального прогресу, який одночасно вимагає прищеплення людині здатності моральної оцінки цих змін, ступеня їх відповідності суспільним потребам та інтересам, тенденціям їх розвитку, а також відповідності власним цілям і інтересам самої людини.

Тому можна говорити про вирішальну роль цінностей освіти в житті людини.

Основними цінностями освіти, як мені видається, є, по-перше, світоглядні компоненти виховання, навчання і формування духовності людини, які утворюють основи одночасно найбільш важливі складових розвитку його внутрішньої культури. По-друге, впорядкована система базисних знань про світ, людину і суспільство, що дозволяє кожному вільно орієнтуватися в сучасному світі, який постійно трансформується, розвивати свої творчі здібності; забезпечує максимальні можливості успішної участі особистості в спільній діяльності, спрямованої на досягнення індивідуальних і колективних цілей. По-третє, важливу самостійну цінність набуває сьогодні висока професійна компетенція фахівця, особливо якщо вона відповідає його схильностям, інтересам, соціальної, культурної та психологічної спрямованості. По-четверте, цінностями освіти виступає морально-етична парадигма, що виражається в особистісних установках людини, його морально-етичних пріоритетах. Вона визначає ставлення людини до себе, інших людей і суспільства в цілому.

Дослідження показали, що творчі люди прагнуть до незалежності, самодостатності, самодисципліни, наполегливості, самоствердження, у великій мірі толерантні до невизначеності. Вони йдуть на ризик і володіють потужним «его». Іншими словами, вони керуються внутрішнім імпульсом. Їм немає діла до стандартів і думок, їх мало цікавлять міжособистісні взаємини. Творчі люди зазвичай володіють вродженим скептицизмом і дуже гострим розумом. Вони активні, спостережливі і виконавчі, роблять висновки швидше за допомогою інтуїції, ніж логіки. Вони володіють легкістю, яка дозволяє їм знаходити нові асоціації.

Тому сьогодні особливо значущим мені здається розвиток і формування творчої особистості.

Творчість – це діяльність, яка призводить до створення нових неповторних матеріальних і духовних цінностей. Унікальність творчої

діяльності полягає в тому, що людина відображає в ній свою особистість. Потенційно всі люди є творчою особистістю. Важливо тільки зуміти розвинути в людині творче начало.

Творча особистість – це особистість, яка створює принципово нові продукти в результаті своєї діяльності. Але неможливим є довгострокове існування творчої особистості, яка не освічена. Тому їй потрібна освітянська стратегія формування творчої особистості. Завдання сучасного суспільства – не тільки допомогти особистості розвиватися в творчому плані, а й запропонувати особистості можливості самореалізації її творчих зусиль, а також показати варіації організації соціальних зв'язків між різними суб'єктами діяльності.

Безумовно, що саме ті творчі особистості, які формуються саме сьогодні незабаром будуть керувати суспільством, формувати його цінності і смисли, стануть творцями майбутнього цивілізації. Тому в сучасній даності, коли в складних перипетіях кризи трансформується цивілізаційний рух особливо важливими є ціннісні підвалини розвитку творчої особистості, а саме, в першу чергу: самореалізація, соціокультурна адаптація, моральні якості.

Література

1. Perry, R.B., 1926. General Theory of Value, New York: Longmans, Green & Co. 820 p.
2. Lewis C.I., 1946. An analysis of knowledge and valuation, New York: Irving Lewis Press. 592 p.
3. Dewey, John. The Later Works, 1925-1953: 1938-1939/Experience and Education, Freedom and Culture, Theory of Valuation, and Essays // Theory of Valuation, Illinois: Southern Illinois University Press. 616 p.

Рекомендована література

1. Андрущенко В., Губерський Л. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. Філософія освіти: пошук пріоритетів: у 7 кн. Київ: «МП Леся», 2012. кн.. 3, 568 с.
2. Боринштейн Е. Р., Кіссе А. И., Орленко И. Н. Социокультурная адаптация иностранной молодежи к украинской студенческой среде: антропосоциогенетический контекст. Грані. Науково-теоретичний альманах.т.21№ 12, 2018. Дніпро. Видавництво «Грані», С.42-52.
3. Григорьев В. И. Человек-Культура-Творчество-Природа: гармония или конфликт? / В. И. Григорьев // Человек как философская проблема: Восток-Запад. Москва: Изд-во университета Дружбы народов, 1991. 279 с.
4. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта: монографія. Київ: Віпол, 2000, 636 с.
5. Самореализация как смысл жизни. URL: <http://www.smartprogress.do>Цели>67797/?lang=es. (Дата звернення: 21.07.2022)
6. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості: підручник Київ: Міленіум, 2006, 346 с.
7. Социально-философские проблемы творческой активности ученых и инженеров: [Сб. ст.] / АН СССР, Сиб. отд-ние, Томский науч. центр; [Отв. ред. Ю. В. Петров]. Томск: ТНЦ СО АН СССР, 1990. 232 с
8. Столович Л. М. Красота. Добро. Истина. Москва: Республика, 1994. 464с.
9. Хьел Л., Зиглер Д. Теории личности. Основные положения, исследования и применение: учебное пособие. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 420 с.
10. Abeuova D., Muratbekova-Touron M. Global Talent Management: Building a career for talented professionals with international education in emerging markets. Thunderbird Int. Bus. Ed. 2019; 61: 843-856. <https://doi.org/10.1002/tie.22085> (Last accessed: 21.07.2022).

11. Binde J. L'education au XX le siecle: l'education pour tous tout au long de la vie II Futuribles (Paris). 2000. № 250, P.5-21.
12. Borinshtein Ye., Atamaniuk Z., Ortynska N. Education: Dialogical search and socio-cultural adaptation // Science and education. №12, 2017. Academic Journal of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky. P. 140-145.
13. Dolores Koenig. 2015 in sociocultural anthropology: material life and developing cultures. American Anthropologist Volume 118, Issue 2 April 12, 2016. <https://doi.org/10.1111/aman.12530>. (Last accessed: 22.07.2022).
14. Sandeep, MC, Ravishankar, Minnesota. Sociocultural transformations and consequences for the development of sources of influence in the digital economy. Jet J. 2018; 28: 563 - 586. <https://doi.org/10.1111/isj.12149>. (Last accessed: 21.07.2022).
15. Tansley, C. and Kirk, S. (2018), "You were created - talent mobility in emerging markets." Thunderbird International Business Review, 60: 39-51. doi: 10.1002 / tie.21887 (Last accessed: 21.07.2022).

Тема 2. Освітнянська стратегія формування творчої особистості

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Роль педагогічних технологій у формуванні творчої особистості.*
- 2. Вплив стратегії освіти на розвиток творчої особистості.*

У сучасному науковому знанні можна виділити ряд напрямків розуміння категорії «**освіта**» (початковий сенс починає закладатися з грец. *παιδεία* – виховання дітей, в сучасному науковому знанні утворено від англ. *education* – освіта): 1) персоніфікована система передачі від покоління до покоління накопичених знань, умінь і навичок у всіх сферах життя; 2) система життя суспільства, пов'язана з цілеспрямованими навчанням, вихованням, передачею набутих знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій; 3) соціальний інститут, що відповідає за передачу знань, умінь, навичок і

соціального досвіду від однієї людини (групи) до інших; 4) сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, що купується індивідом як самостійно, так і в процесі навчання в спеціальних навчальних закладах.

Виходячи зі спрямованості роботи, необхідно розглянути освіту не тільки як процес, а й зміст освіти, сутність змісту освіти, смислову і стратегічну складові. Тому розглядаємо **зміст освіти**, маючи на увазі під ним комплекс спеціальним чином відібраних, соціально значущих і необхідних знань, умінь і навичок, засвоєння яких необхідно для формування творчої особистості і включення її в життя суспільства. Це представляється можливим тільки за допомогою якісного функціонування системи безперервної освіти.

Специфіка впливу процесів глобалізації на розвиток безперервної освіти висвітлена в працях сучасних українських вчених [1; 2].

Сучасна наука [1] розглядає безперервну освіту, зосереджуючись на ролі певних функцій, таких як: соціокультурна, розвиваюча, загальноосвітня, компенсуюча, адаптивна (гнучка професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації з метою оновлення професійного досвіду, отримання іншої професії в умовах постійних змін), економічна (задоволення потреб держави в конкурентоспроможних фахівцях). Виділяючи основні ознаки та функції безперервної освіти, вчений не зачіпає питання трудової міграції в контексті сучасної професійної мобільності людини [1],

Існує думка про те, що педагогічні технології творчого розвитку учнів і вчителів є актуальним вирішенням проблеми цілісної підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів. У процесі педагогічної творчості розвиток учнів виступає як метою діяльності вчителя, так і засобом творчого розвитку особистості самого вчителя, підвищення його професійної компетентності та рівня педагогічної майстерності. Однак автор не розглядає вплив безперервної освіти на професійні компетентності педагога, які б дозволили йому бути конкурентоздатним у сучасному українському суспільстві [2].

Більш системно, з нашої точки зору, розкрито сутність безперервної освіти крізь призму філософії освіти [3]. На думку дослідників даного напрямку, безперервна освіта – це освіта, яка дозволяє особистості постійно перебувати в загальному руслі розвитку цивілізації, підтримувати власну конкурентоспроможність протягом життя, забезпечує можливість у процесі навчання оперативну, системно і послідовно освоювати нові знання, інформацію, принаймні її перманентного накопичення і розвитку, тобто орієнтуватися в складному і потужному потоці інформації, оновлюється з блискавичною швидкістю, впевнено існувати і розвиватися в інформаційному суспільстві впродовж життя [3]. Це є дуже важливим у контексті розробки освітянської стратегії формування творчої особистості.

Найбільшою цінністю сучасного суспільства є людина евристична (Homo Euristic), здатна до пошуку ефективних форм освоєння нових знань, до прийняття нестандартних рішень. Складність суспільних змін вимагає від майбутнього фахівця високого рівня професійно-особистісного досвіду, професійної та загальної культури, ціннісного самовизначення, здатності здійснювати свою діяльність у дусі толерантності та визнання самоцінності кожної особистості. Це неможливо без розуміння соціокультурних підстав життя людини. Таке пізнання не буде повноцінним без урахування філософського принципу додатковості, що показує необхідність дослідження одночасно раціональних і ірраціональних сторін дійсності, сутності одночасності ірраціональної і раціональної сторін життя Homo Euristic.

На підставі чого і відбувається осмислення виникнення нових соціокультурних форм і смислів, взаємодоповнюючих один одного та таких, що знаходяться в прямій залежності від засвоєння, прийняття та переоцінювання минулого соціокультурної спадщини. Але це було б неможливо повною мірою без участі освіти як унікального соціокультурного механізму розвитку людини і суспільства, що і дає можливість людині сформувати свій індивідуальний стиль життя в соціумі і культурі.

У сучасному науковому знанні можна виділити ряд напрямків розуміння категорії «**освіта**» (початковий сенс починає закладатися з грец. *παιδεία* – виховання дітей, в сучасному науковому знанні утворено від англ. *education* – освіта): 1) персоніфікована система передачі від покоління до покоління накопичених знань, умінь і навичок у всіх сферах життя; 2) система життя суспільства, пов'язана з цілеспрямованими навчанням, вихованням, передачею набутих знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій; 3) соціальний інститут, що відповідає за передачу знань, умінь, навичок і соціального досвіду від однієї людини (групи) до інших; 4) сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, що купується індивідом як самостійно, так і в процесі навчання в спеціальних навчальних закладах.

Виходячи зі спрямованості роботи, необхідно розглянути освіту не тільки як процес, а й зміст освіти, сутність змісту освіти, смислову і стратегічну складові. Тому розглядаємо **зміст освіти**, маючи на увазі під ним комплекс спеціальним чином відібраних, соціально значущих і необхідних знань, умінь і навичок, засвоєння яких необхідно для формування творчої особистості і включення її в життя суспільства. Це представляється можливим тільки за допомогою якісного функціонування системи безперервної освіти.

Специфіка впливу процесів глобалізації на розвиток безперервної освіти висвітлена в працях сучасних українських вчених [1; 2].

Сучасна наука [1] розглядає безперервну освіту, зосереджуючись на ролі певних функцій, таких як: соціокультурна, розвиваюча, загальноосвітня, компенсуюча, адаптивна (гнучка професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації з метою оновлення професійного досвіду, отримання іншої професії в умовах постійних змін), економічна (задоволення потреб держави в конкурентоспроможних фахівцях). Виділяючи основні ознаки та функції безперервної освіти, вчений не зачіпає питання трудової міграції в контексті сучасної професійної мобільності людини [1].

Існує думка про те, що педагогічні технології творчого розвитку учнів і вчителів є актуальним вирішенням проблеми цілісної підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів. У процесі педагогічної творчості розвиток учнів виступає як метою діяльності вчителя, так і засобом творчого розвитку особистості самого вчителя, підвищення його професійної компетентності та рівня педагогічної майстерності. Однак автор не розглядає вплив безперервної освіти на професійні компетентності педагога, які б дозволили йому бути конкурентноздатним у сучасному українському суспільстві [2].

Більш системно, з нашої точки зору, розкрито сутність безперервної освіти крізь призму філософії освіти [3]. На думку дослідників даного напрямку, безперервна освіта – це освіта, яка дозволяє особистості постійно перебувати в загальному руслі розвитку цивілізації, підтримувати власну конкурентоспроможність протягом життя, забезпечує можливість у процесі навчання оперативну, системно і послідовно освоювати нові знання, інформацію, принаймні її перманентного накопичення і розвитку, тобто орієнтуватися в складному і потужному потоці інформації, оновлюється з блискавичною швидкістю, впевнено існувати і розвиватися в інформаційному суспільстві впродовж життя [3]. Це є дуже важливим у контексті розробки освітянської стратегії формування творчої особистості.

Література

1. Ничкало Н. Г. Неперервна професійна освіта: монографія. Київ: Віпол, 2000. 636 с.
2. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
3. Андрущенко В., Губерський Л. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти. Філософія освіти: пошук пріоритетів: у 7 кн. Київ: «МП Леся», 2012. Кн.. 3, 568 с.

Рекомендована література

1. Гречкосій Р.М. Творчість як самореалізація особистості в філософії Ф. Ніцше та Е. Фромма // Філософські обрії, 2013. №29. С. 39-47.
2. Дуткевич Т. Аналіз психологічних досліджень періодизації розвитку творчості особистості // Творчість як засіб особистісного росту та гармонізації людських стосунків: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. 22-23 квіт. 2005 р. Київ – Житомир: Держ. фонд фундаментальних дослідж. МОН Укр. С. 182-190.
3. Кримський С. Архетипи української культури // Вісник Національної Академії Наук України. Київ, 1998. № 7-8. С. 74-87.
4. Курьянова И. А. Философская антропология как основание постижения феномена творца в нестабильной культуре // Культура народов Причерноморья. 2005. № 63. С. 82-84.
5. Мурашкіна О. В. Модель школи життєвої компетентності // Моделі компетентного випускника 12-річної школи: сутність, пріоритети, пошук відповідей на виклики ХХІ століття: Матер. всеукр. наук.-пошук. конф. 16-17 трав. 2007 р. Т.1. Київ-Донецьк: Акад. пед. наук Укр., ін-т педагогіки АПН Укр. 2007. С. 393-398.
6. Новіков Б.В. Про основний принцип дійсного гуманізму // Творчість у філософських вимірах. Київ: ВК «Політехніка». 2015. 187 с.
7. Руденко Т.П., Потіщук О.О. Розвиток творчого потенціалу особистості у сучасному соціально-культурному просторі. URL: <http://www.coge.ac.uk> › download › pdf . (Дата звернення: 21.03.2023).
8. Шацило С. В. Поняття творчості у філософії // Освіта та соціалізація особистості : матеріали VI Всеукр. інтернет-конф. (Одеса, 27-28 квітня 2018р.). Південноукр. нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. С.22-24.
9. Ямницький В. М. Психологічні чинники розвитку життєтворчої активності особистості в дорослому віці: Автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня д-ра психол. наук: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / В. М. Ямницький. Київ, 2005. 40 с.

10. Halchenko Maksym S., Borinshtein Yevhen R., Ivanova Nataliia V., Plina Halyna V. Visual metaphors in digital educational environment // Information Technologies and Learning Tools. Vol 81. N1. 2021. P. 1-14.

11. Borinshtein Y.R., Konakh M.S. The essence and genesis of scientific knowledge: philosophical problems // «Перспективи». Соціально-політичний журнал. Одеса, 2019. № 4. С. 11-19.

Тема 3. Ціннісні підвалини та методики розвитку творчої особистості

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Ціннісні складові методики розвитку творчої особистості.

2. Особливості поєднання провідних методик розвитку творчої особистості.

У час соціокультурних, соціоекономічних та інших трансформаційних перетворень, викликаних глобальною пандемією та докорінними змінами в українському суспільстві, коли особистість не може бути успішною, не будучи творчою, мобільною, здатною швидко орієнтуватися в будь-якій спеціальності і визначати свою відповідність рівню вимог професійного середовища, вкрай необхідно розробити різноманітні методи діагностики самовизначення щодо майбутньої професії, починаючи само із середньої школи. Незнання змісту професійної діяльності і, відповідно незадоволення отриманою спеціальністю, є однією з головних причин існування неконкурентоспроможної людини.

Тому однією з найголовніших завдань сучасних педагогів різного профілю є розробка методів діагностики самовизначення майбутньої професії, які, безумовно, вплинуть на буття людини, визначать її успішність/неуспішність в плані самореалізації, кар'єрного і професійного росту.

Зростання різноманітності та складності процесів, що виникають в сучасному світі, обумовлює необхідність навчання, виховання і розвитку людини, починаючи з дитинства, допомогу суспільства розвитку у учня творчого мислення, здатності до нестандартного вирішення проблем.

У даних методичних рекомендаціях нами представлені методики, які добре зарекомендували себе в практиці та дозволяють отримати найбільш достовірні результати дослідження для їх подальшого використання стосовно виявлення творчих здібностей у дітей та підлітків.

Здібності людини визначають його успіхи в різних видах діяльності. Від темпераменту залежать реакції людини на навколишній світ, інших людей, обставини життя і тому подібні вольові якості характеризують прагнення людини до досягнення поставлених цілей. Емоції і мотивація – це переживання людей і спонукання до діяльності і спілкування.

Виходячи з вищезазначеного, ми пропонуємо як доцільне використання методики американського вченого Джой Пола Гілфорда [1], що направлена на визначення творчих здібностей і була нами адаптована для сучасних дітей і підлітків віком від 5 до 15 років, методики визначення вербальної креативності американського вченого Сарноффа Медника [2], методика виявлення творчих здібностей Джонні Кінчера [3].

1. Методика визначення творчих здібностей Джоя Пола Гілфорда.

Джой Гілфорд запропонував три основні чинники творчого прояву особистості – оригінальність (здатність пропонувати свій, незвичайний спосіб мислення), чутливість і інтеграцію. Остання інтерпретується як здатність одночасно враховувати або об'єднувати кілька протилежних умов, передумов або принципів.

Відповідно до цього Джой Гілфорд встановив наступні фактори творчого мислення, а саме:

1) швидкість (легкість, продуктивність) – цей фактор характеризує швидкість творчого мислення і визначається загальним числом відповідей;

2) гнучкість – фактор характеризує гнучкість творчого мислення, здатність до швидкого перемикання і визначається числом класів (груп) даних відповідей;

3) оригінальність – фактор характеризує оригінальність, своєрідність творчого мислення, незвичайність підходу до проблеми і визначається числом рідко наводяться відповідей, незвичайним вживанням елементів, оригінальністю структури відповіді;

4) точність – фактор, що характеризує стрункність, логічність творчого мислення, вибір адекватного рішення, відповідного поставленої мети.

Час проведення батареї тестів – 40 хвилин. Тести призначені для вікової групи від 5 до 15 років. З дітьми від 5 до 8 років тести проводяться в індивідуальній формі. З віковою групою від 9 до 15 років тести проводяться в груповій формі (але можливе проведення і в індивідуальній формі). Слід зазначити, що субтест 3 (Слова або вираз) має дві модифікації, одна модифікація – **Слова** – призначена для дітей від 5 до 8 років, друга модифікація – **Вираз** – призначена для 9 – 15 років.

2. Тест віддалених асоціацій С. Медника (вербальна креативність).

Рекомендується для підлітків від 12 до 15 років (з нашої точки зору – Є.Б., І.О.). В якості стимулюючого матеріалу в тесті використовується сорок словесних тріад. Елементи кожної тріади належать до взаємно віддалених асоціативних областей. Перед основними завданнями проводиться розминка (тренувальна серія). Друга серія проводиться через 3-5 днів після першої. Тест проводиться індивідуально або в групах по 5-7 чоловік. Тестове завдання пред'являється на окремих аркушах, на яких записуються і відповіді.

Інструкція. Зараз я запропоную вам невелике словесне завдання. Перед основною серією проведемо невелику розминку для того, щоб ви зрозуміли суть завдання і представили хід рішення. Я даю вам два слова, Ви підбираєте до них третє, таке, щоб воно поєднувалося з кожним запропонованим, тобто могло б скласти з ним словосполучення.

Випробуваням пропонуються картки із завданнями розминки, які вони послідовно вирішують, записуючи відповіді на тих же картках.

Завдання розминки. Фірмові, рекордні; дитяча, чорнильниця; витончена, шахова; паперовий, осінній; смачна, англійська.

Під час розминки експериментатор постійно обговорює з дітьми можливість – неможливість вживання певних виразів. Необхідно підвести до думки про можливість вживання найнеймовірніших словосполучень.

Серія 1

Інструкція. Отже, переходимо до основної серії завдань. Суть кожного приблизно така ж, що і в завданнях розминки. Тільки тепер вам пропонується не два, а три слова.

Ви підбираєте до них таке четверте, яке б підходило до кожного з трьох слів, тобто могло б скласти словосполучення з кожним з трьох слів-стимулів. Наприклад, швидкий, зелений, повний. Відповіддю може бути "поїзд". Ви можете також змінювати слова граматично, використовувати прийменники. Наприклад: годинник, скрипка, єдність. Відповіддю може бути слово "майстер" (годинниковий майстер, скрипковий майстер, єдиний майстер або варіант з приводом – майстер по годинникам).

Якщо у відповідь на запропоновані стимули у вас виникає не одна, а кілька асоціацій, напишіть все. Відповіді пишуть на цих же листочках. Якщо ви змінюєте слова-стимули граматично, то словосполучення пишуть цілком, якщо не змінюєте, то пишуть тільки запропоноване слово. Працюйте в будь-якому зручному для вас режимі, в часі ви не обмежені. Так як тут важливі ваші суто особисті результати, будь ласка, не відволікайтеся і працюйте індивідуально.

Серія 2

Інструкція. Сьогодні я пропоную вам завдання, подібні минулим, але мета ставиться більш цікава, дещо навіть ускладнюється. Постарайтеся, щоб ті образи, ті асоціації, які приходять вам в голову у відповідь на запропоновані слова, були якомога більш оригінальними і яскравими,

незвичайними, образними. Нехай це будуть словосполучення, які в повсякденному житті навіть не вживаються і звучать вельми незвично. Постарайтеся створити щось нове і оригінальне. Умови ті ж – ви можете змінювати граматичну форму, використовувати прийменники. Свої відповіді пишіть на картках.

Ще раз нагадую вам про мету сьогоднішньої роботи: постарайтеся продемонструвати оригінальність і самобутність свого мислення.

3. Тест «Виявлення творчих здібностей» (методика Джоя Кінчера).

Тест спрямований на визначення творчого потенціалу особистості.

Інструкція. Оцініть в балах (від 1 до 10), наскільки типовими для вас є наступні характеристики Вашої поведінки. Окуляри виставляються виходячи з наступного:

- 10 балів – Ваша відповідність тому, що сказано, дуже велике.
- * 9-6 балів – відповідність значна.
- 5 балів – в даному сенсі ви десь на середньому рівні.
- * 4-2 бали – по цій частині ваш рівень нижче середнього.
- 1 бал – це вам взагалі не властиво.

Текст опитувальника

1. Ви допитливі ? Ви сумніваєтеся в очевидному? Чи турбує Вас, що, як, Чому, чому ні? Ви любите збирати відомості?

2. Ви спостережливі? Чи помічаєте Ви зміни, що відбуваються навколо Вас?

3. Чи сприймаєте Ви чужі точки зору? Коли Ви з кимось не згодні, чи здатні Ви зрозуміти того, з ким незгодні? Ви можете поглянути на стару проблему по-новому?

4. Ви готові змінити точку зору? Чи відкриті Ви новим ідеям? Якщо хтось робить доповнення до Вашої ідеї або вносить в неї зміни, чи готові Ви їх прийняти? Чи шукаєте Ви нові ідеї, замість того щоб дотримуватися своїх старих?

5. Ви вчитеся на своїх помилках? Чи можете Ви усвідомити свою невдачу, при цьому не здаючись? Ви розумієте, що поки Ви не здалися, не все втрачено?

6. Чи користуєтеся Ви своєю уявою? Чи говорите Ви собі: «а що буде, якщо...»?

7. Ви помічаєте риси подібності між речами, які, як здається, не мають нічого спільного (Наприклад, що спільного між рослиною пустелі і наполегливою людиною)? Ви використовуєте речі новими способами (на зразок склянки в якості вази для квітів)?

8. Чи вірите ви в себе? Ви приступаєте до справи з упевненістю, що впораєтеся? Чи вважаєте Ви себе здатним (здатною) знаходити рішення проблем?

9. Ви намагаєтеся утримуватися від того, щоб давати оцінки іншим людям, чужим ідеям, новим ситуаціям? Чи чекаєте Ви, поки не набереться достатньо відомостей, щоб прийти до певного висновку?

10. Ви схильні знаходити в будь-якій справі інтерес? Чи станете Ви займатися тим, що з боку виглядає дурним? Чи вірите Ви в себе достатньо для того, щоб бути підприємливим і йти на ризик? Ви пропонуєте рішення, які можуть бути відкинуті іншими, або зазвичай не підставляєтеся? Підрахуйте набрану вами суму балів і визначте свій показник творчого потенціалу:

* 80-100 балів – потенціал дуже великий.

* 60-80 балів – Ви творча особистість.

* 40-60 балів – Ви не гірше більшості.

• 20-40 балів – Ви не настільки творча особистість, як більшість.

• 10-20 очок – Вам слід відвідувати гуртки з творчою спрямованістю.

Література

1. Guilford J.P. Intelligence, creativity and their Educational Implications. Robert R. Knapp, Publisher San Diego, California, 1968. 229 p.

2. Mednick Sarnoff. The associative basis of creativity. *Psychological Review*. 69 (3). 1962. P. 220–232 .
3. Кинчер Джонни. Книга о тебе: 40 тестов-самоисследований. Санкт-Петербург: Питер: Питер-пресс, 1997. 220 с.

Рекомендована література

1. Барко В.І., Панок В.Г., Лазаревський С.В. Психологопедагогічна діагностика творчого потенціалу особистості учня в навчально-виховному процесі. Методичні рекомендації для практикуючих психологів. Київ-Тернопіль, 2000. 30 с.

2. Борінштейн Є.Р., Орленко І.М. Методики розвитку творчої особистості. *Філософія: Підручник* / за заг. ред. Є.Р. Борінштейна. Одеса: Університет Ушинського, 2021. С. 482-497.

3. Борінштейн Є.Р. Особливості методичного підходу до розвитку креативної особистості. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій*: збірник наукових праць / ред.: А. М. Вергун та ін. Київ : КНУТД, 2022. С. 10-11.

4. Борінштейн Є.Р. Стратегії формування творчої особистості: методи, форми, прийоми. *Стратегії формування творчої особистості: методи, форми, прийоми*: колективна монографія / авт. кол. В.Г. Кремень, В.В. Ільїн, Є.Р. Борінштейн та ін. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. С. 59-96.

5. Модель структури інтелекту за Гілфордом. URL: <http://www.alexus.com.ua> > intele... . (Дата звернення: 13.03.2023).

6. Павленко В. Формування креативної особистості: виклики часу й нові контексти розвитку. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Том IV: Зміни та синергія в розвитку науки та освіти [колективна монографія] / [Наукова редакція: Я. Гжесяк,

І.Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон – Київ: Посвіт, 2020. С.167-177 .

***Content module 2. LOGISTICS IN THE EVOLUTION OF
OF THE CREATIVE PERSONALITY***

Topic 4. Logistic essence of a creative personality

LECTURE PLAN

- 1. The usefulness of logistics.*
- 2. The role of logistics philosophy in the development of a creative personality.*

When building logistics, a systematic approach is reflected in the integration of various processes of human socio-cultural activity. At the same time, it should be understood that the main priority of logistics is the priority of the consumer. The implementation of the principles of logistics has enormous potential for improving the efficiency of an individual, a social group, and society as a whole.

The purpose of logistics as a system is revealed in the essence of its benefit to society. And the usefulness of logistics is determined by the losses that occur when something needed is not available in the right place and at the right time. Hence the priority importance of planning, but the priority importance of consistency is often forgotten. Therefore, the philosophy of logistics provides an opportunity to combine these priorities into a single whole.

The philosophy of logistics is doomed to develop theoretical algorithms of human activity aimed at optimising the consumption of socio-cultural and material resources of society, which, contrary to the prevailing stereotypes, are not unlimited. Therefore, it is important to develop a system for replenishing these resources.

The restoration of socio-cultural resources directly depends on the recreation system that exists in society. The situation with material resources is different. Here, the economic component based on quality marketing is paramount.

Therefore, the philosophy of logistics should focus on the system of management of socio-cultural and material resources. The creation of such a

system and its effectiveness depends on the extent to which individuals are oriented and able to engage in creative activities since only a creative approach allows us to overcome the challenges of modern society in the best possible way.

Thus, the philosophy of logistics is the science of systematic management of human activity, and socio-cultural and material resources of society, based on the priorities of the creative personality.

Hence, the main goal of the philosophy of logistics is to form a methodology for managing human activity focused on the development of a creative personality.

As for the tasks of the philosophy of logistics, we should highlight:

- definition of the theoretical concept of developing the basis for the effective use of logistics in various human activities;
- characterisation of the structure of the philosophy of logistics;
- development of a logistics system for the functioning of modern society, which is guided by the priorities of the creative personality;
- the study of logistics technologies for managing socio-cultural and material resources;
- consideration of system virtualisation of modern society in the context of creating a logistics system for its management;
- analysis of the information specifics of existing logistics systems;
- organisation of logistics management of society.

But there are also latent tasks that are defined by the needs of society and its structure. Therefore, about the topic of this paper and the direction of development of modern society, I would single out the following: the formation of a creative personality; a systemic vision of values and value orientations of the individual, society, and society; support by the institutions of society for the development of a creative personality to develop his or her talent, that is, to provide the individual with all the opportunities to overcome the path from talent to Homo genialis.

We can state that the identification of the logistical essence of the creative personality through the systematic work of all parts of modern society is a

development priority, a prototype of future success. But this requires considerable effort, understanding of the creative personality, and promotion of its evolution.

Recommended literature

1. Бакаєв О. О., Кутах О. П., Пономаренко Л. А. Теоретичні засади логістики. Київ: Київський університет економіки і технології транспорту, 2003. Т. 1. 430 с.
2. Кант И. Изречения / сост. и науч. ред. В. Н. Брюшинкин. Калининград: Изд-во РГУ им. И. Канта, 2010. 91 с.
3. Логистика: учеб. пособие / под общ. ред. М. А. Чернышева. Ростов на Дону: Феникс, 2009. 459 с.
4. Борінштейн Є. Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства. Одеса: Астропринт, 2006. 400 с.
5. Борінштейн Є. Р., Стовпець О. В. Філософська проблематика співвідношення «інтелектуального» і «творчого» в сучасних інформаційних реаліях // Наукове пізнання: методологія та технологія. Одеса. №2 (35). 2015. С. 40-46.
6. Галактический колледж URL: <http://www.galactic.org.ua/clovo/p-g7.htm>. (Дата звернення: 28.02.2023).
7. Ларцев В. С. Социокультурный генезис личности. Киев: ООО «Информационно-издательская фирма «Принт-Экспресс», 2002. 360 с.
8. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика. Москва.: Астрель, 2006. 1176 с
9. Шишова Н. В., Александрова Л. А. Креативные технологии в рекламе и связях с общественностью: монография. Ростов на Дону: Издательский центр ДГТУ, 2010. 128 с.
10. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-cad, 1994. 408 с.
11. Хейзинга Й. Homo Ludens. «Человек играющий»: Статьи по истории культуры. Москва: Прогресс-Традиция, 1997. 416 с.

12. Gee J. P. An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method. London, New York: Routledge, 1999. P. 84–96.

Topic 5. The evolution of the creative personality: the existential essence of homo genialis

LECTURE PLAN.

1. *The orientation of education towards homo genialis.*
2. *The system of socialisation of the creative personality: creativity - social creativity - socio-cultural creativity.*
3. *Characteristics of a creative personality.*

The prospects of a modern person, thanks to the logistics of a creative personality, are immeasurably higher than those of past generations, which is why I believe that the main task of modern society, modern education, which is the centre, the "cornerstone" of society, is to pave the way for HOMO GENIALIS. What should be the basis of education's focus on HOMO GENIALIS?

1. The speed of problem-solving allows you not only to reduce time but also to find the right way more efficiently. Don't be afraid to make a mistake, no one will kill you for a mistake, and if you find the right solution, you will receive a well-deserved reward.

2. A great opportunity to express genius qualities in a world of maximum freedom. What are these qualities? Intelligence, gift, abilities, culture, fantasies.

3. Planning. Planning will help creative people to optimally allocate their resources to achieve their goals.

4. Technique of solving problems. Modern life is like a rocket. Not a single day goes by without making decisions. Some of them may be unimportant and do not require time to think about, while others affect the whole life. Decisions can be different, small and every day, big and life-changing, but they all have one thing in common: the need to make a choice puts some people in a quandary. This is especially true in cases where a decision needs to be made quickly. Time constraints make people nervous and upset even more.

To develop strategies for the formation of a creative personality, it is necessary to understand his or her creative achievements. In the context of the evolution of a creative personality, it is important to consider the problematic field of creativity from a philosophical perspective. Therefore, it is this field that is, so to speak, the "golden key" that opens the door to the thinking of a creative personality. Today, creative processes are realised in a special socio-cultural environment, the formation of which is conditioned by the development of modern society and cultural trends in the life of the modern postmodern civilisation.

It is the idea that reproduces the creative personality and paves the way for the development of humanity. The idea produces creativity. Of course, creativity is not limited to some of its spheres; it exists in all spheres of existence. However, the general aspects of the phenomenon of creativity (in particular, the view of contemporary art not as a result, but as a creative process), as well as the concept of "open work" (mainly adapted to literature, to textual information) allow us to make some generalisations.

In my opinion, creativity is a process of human activity that creates qualitatively new material and spiritual values that are in demand, valuable for people, for a person as a creator, and for a creative society. Developing the variability of creativity in society, it is possible to distinguish social creativity, which is the highest form of social activity, a process of creation aimed at creating qualitatively new forms of social relations, social life, and new artistic and social forms and images. It is necessary to go further and distinguish socio-cultural creativity, which is understood as a complex, systemic category aimed at the conscious, purposeful, active socio-cultural activity of a person, people or a group of people, focused on cognition, improvement, transformation and transformation of the surrounding reality, creation of original spiritual and material values that are useful and necessary for a person in his or her everyday life.

In other words, approaches to the implementation of creativity (i.e. as an activity, a process) and to the results of creativity (e.g. works of art, mass culture products), as well as to the understanding of the phenomenon of creativity and its

derivative, art (in its various forms), are changing in the modern high-speed postmodern era. That is why the essential value foundations of the creative personality as a person who can and does radically change the world are of particular value.

The creative personality at its maximum development is embodied in inventions that benefit humanity, thanks to which society evaluates him (her - E. B.) as a genius.

The term "genius" comes from the Latin term "genius". Genius is understood as "the highest degree of creative giftedness, which manifests itself as an original ability to understand (intuition), combine different elements (imagination), creative formation and representation, as well as a person who possesses this giftedness" [1]. In genius, society emphasises the superpowers of the individual. Genius is a loosely used term used to emphasise the level of intellectual or creative development of an individual. A person with superpowers of this type is called a genius. However, if "genius" is a purely individual and unique fusion of birth and upbringing, then "genius" is already a social phenomenon, which is greatly influenced by the social environment. In my opinion, when analysing genius, it is necessary to take into account the great importance of not only the social but also the cultural environment, and their mutual influence on the development of this phenomenon in each individual.

It is well known that genius is, first and foremost, an individual characteristic of a particular personality. People who have natural, cultural and social backgrounds and, no less importantly, who have done something extraordinary that has brought spiritual or material benefits to society, are considered geniuses. And this extraordinary is almost impossible to repeat.

It seems to me that genius can only fully manifest itself in a creatively developed personality. At the same time, it is vital for society to strive for manifestations of genius among its own kind since only in this case is it possible to maximise the development of a creative personality with its positive characteristics for society.

Based on the above, I would single out the following characteristics of a creative personality:

1. Speed - the ability to express the maximum number of ideas (in this case, it is not their quality but their quantity that matters).
2. Originality - the ability to generate new non-standard ideas (this can be manifested in answers or decisions that do not coincide with the generally accepted ones).
3. Completeness - the ability to improve your "product" or give it a complete look.
4. The ability to see a problem where others do not.
5. The ability to curtail mental operations, replacing several concepts with one and using more and more information-rich symbols.
6. The ability to apply the skills acquired in solving one problem to solve another.
7. The ability to perceive reality as a whole without breaking it down into parts.
8. Ability to easily associate distant concepts.
9. The ability of memory to provide the right information at the right time.
10. Flexibility of thinking.
11. The ability to choose one of the alternatives to solve a problem before checking it.
12. Ability to incorporate newly perceived information into existing knowledge systems.
13. Freedom. In my opinion, it is freedom in all its manifestations that is the key criterion for the development of a creative personality, because without freedom of existence, thinking, and a sense of the possibilities for creative growth, a person loses incentives for development.

Literature

1. Галактический колледж URL: <http://www.galactic.org.ua/clovo/p-g7.htm>.
(Дата звернення: 28.02.2023).

Recommended literature

1. Борінштейн Є.Р. Філософія творчої особистості. *Філософія: Підручник* / за заг. ред. Є.Р. Борінштейна. Одеса: Університет Ушинського, 2021. С. 420-481.
2. Гільбух Ю. З. Розумове обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка. Київ: РОВО “Укрвузполіграф”, 1992. 84 с.
3. Козленке В. Н. Проблема креативності личности. *Психологія творчества* / под ред. Я. А. Пономарева. Москва: Наука, 1990. С. 131-148.
4. Сисоєва С.О. Соціальні, психологічні та педагогічні підходи до визначення творчої особистості. URL: <http://www.lib.iitta.gov.ua> > Guz-Sys-mon.pdf-pages... htm. (Дата звернення: 28.02.2023).
5. Стратегії творчої діяльності: школа В. О. Моляко / за загальною редакцією В. О. Моляко. Київ: “Освіта України”, 2008. 702 с.
6. Творча особистість. Творчий потенціал особистості... URL: <http://www.pidru4niki.com> > tvor... htm. (Дата звернення: 28.02.2023).
7. Феоктистова О. Л. Цілісний підхід – методологічний принцип виховання творчої особистості. *Нові технології виховання: зб. наук, статей* / відп. ред. С.В. Кириленк. Київ: ІСДО, 1995. С. 108.
8. Фісенко Н.П. Творча особистість як результат саморозвитку та самовдосконалення в процесі культурогенезу. URL: <http://www.hobfizit.com> > ru... htm. (Дата звернення: 28.02.2023).
9. Becker Gr. Some social roots of the mad gemus controversy. *Knowledge and society: Studies in the socialosy of culture last a bresent*. Graenwich. 1981. Nol 3. P. 1 – 34. P. 5.

Topic 6. Discursive practices of genius (conceptual significance of the philosophy of logistics)

LECTURE PLAN.

1. *The logistics chain of the path to genius.*
2. *Discursive understanding of genius.*
3. *Genius of a creative personality.*

Paying attention to the logistics of work, we can draw up a so-called logistics chain: person - personality - creative personality - creative personality. This is all in plain sight. But there is also a latent chain: Homo Sapiens - Homo Ludens (referring to the importance of civilisation, culture and language in human existence; the idea of the Dutch philosopher Johan Heisinga [1]) - Homo Euristic - Homo Genialis. This is a very interesting path. Being limited by the structure of the paper, we cannot consider all the components here, so having mentioned the above chain and analysed the components of Homo Euristic in the first chapter, we will limit ourselves to some features of Homo Genialis, focusing on discursive practices, since it is thanks to them that it is possible to develop and implement a strategy for the development of genius in a creative personality.

It seems to me necessary to consider genius in the context of the influence of the language systems of the individual, society and society on the change of socio-cultural reality. In this case, a socio-philosophical view of the stated problem is of great importance, since it will allow us to see the totality of thoughts that determine the main direction of the activity of the individual and society.

When studying the specifics of genius, it is necessary to design a socio-cultural and educational environment for a creative personality in order to develop his or her abilities, based on the natural socio-cultural situation currently prevailing in the country and region. Hence, the main requirement is the maximum representation of all the main elements, including both natural and culturally appropriate components that reflect the current socio-cultural situation. Thus, the maximum conditions are created for the development of a creative personality, which facilitates the manifestation of genius.

If the lexical construction of the term "genius" in modern society serves to designate an individual, to highlight a special personality, then "genius" includes two semantic constructs. Firstly, as a phenomenon of social life, and secondly, as an individual feature of a personality. Therefore, philosophy sees genius as "the highest degree of manifestation of human creative powers", which is used to "denote a person's ability to create" and in the context of "assessing the results of

his or her activities" [2, p. 107]. Thus, in genius, society emphasises the superpowers of the individual.

The analysis of genius from the point of view of discursive practices, using discourse analysis, makes it possible to understand more deeply the semantic socio-cultural meanings of genius for modern society.

It seems expedient to consider the understanding of genius in the modern information society with the help of discourse analysis (a methodological approach), which studies discursive practices - a special type of social practice, the main way of implementing which is the text. The current discussions about the nature of the influence of the cognitive subject on the object of the study illustrate the gap between theoretical models, existing practical ways of their implementation, and the phenomenology of phenomena itself. At the moment, we can talk about the growing need for the formation of an integrated field of discursive practices research, within which it will be possible to consciously choose the methodology that best suits a given class of tasks.

In modern science, discursive practices are understood as linguistic activities carried out "by the requirements of a certain type of discourse in the process of its production and reproduction" [3, p. 288].

M. Foucault, the founder of the socio-philosophical semantic meaning of the term "discourse", conducts a detailed analysis of the mechanisms of regulation of discursive practices by culture [4]. Such a study allows M. Foucault to conclude that discourses are deeply limited and controlled. According to the scientist, this is because "the real creativity of discursive practices, which opens up the possibility of unpredictable modifications in terms of content, seriously tests the paradigmatic attitudes of thinking" [5, p. 67].

Of course, discourse analysis alone cannot claim to be "accurate", "objective" and "large-scale". However, in combination with the scientific research of social practices and existing theoretical material on the problem under study, discourse analysis provides an opportunity for a more complete, unconstrained

consideration of the object and subject of research. In the study of such an under-researched phenomenon as a genius, this is of great importance.

Genius is a broad term used to describe the level of intellectual or creative development of an individual. A person with superpowers of this type is called a genius. But, while "genius" is a purely individual and unique fusion of birth and upbringing, "genius" is already a social phenomenon which is greatly influenced by the social environment. Therefore, within the framework of a creative personality, it is genius that should be studied in the first place.

Literature

1. Хейзинга Й. Homo Ludens. «Человек играющий»: Статьи по истории культуры. Москва: Прогресс-Традиция, 1997. 416 с.
2. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф.Ильичев, П.Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Пано. Москва: Сов. Энциклопедия, 1983. 840 с.
3. Социология: Энциклопедия / Сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г.М.Евелькин, Г. Н. Соколова, О. В. Терещенко. Минск: Книжный Дом, 2003. 1312 с.
4. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Санкт-Петербург: А-сэд, 1994. 408 с.
5. Ткаченко Р. В. Анализ дискурсивных практик в философии Мишеля Фуко // Вестник СевНТУ. Серия ФИЛОСОФИЯ: сборник научных трудов. Севастополь: СевНТУ, 2011. Вып. 115. 156 с. С. 67–72.

Recommended literature

1. Артур Шопенгауер: Про генія – Management.com.ua. URL: <http://www.management.com.ua> › ...htm. (Дата звернення: 28.02.2023).
2. Борінштейн Є.Р. Філософія творчої особистості. *Філософія*: Підручник / за заг. ред. Є.Р. Борінштейна. Одеса: Університет Ушинського, 2021. С. 420-481.

3. Гатальська С.М. Філософія культури. Київ : Либідь, 2005. 328 с.
4. Загнітко А.П. Основи дискурсології. Донецьк: ДонНУ, 2008. 194 с.
5. Кондратенко Н.В. Український модерністський і постмодерністський дискурс: комунікативно-прагматичний та текстовосинтаксичний аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2012. 22 с.
6. Перепелиця М.С. Мовні трансформації в сучасному мас-медійному дискурсі: комплексний аналіз: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 – російська мова. Харків, 2015. 24 с.
7. Самохіна В.О. Креативна дискурсивна особистість в екосистемі творчої діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна*. Серія «Іноземна філологія .Методика викладання іноземних мов». Вип. 90. 2019. С. 19-26.
8. Bauman R. A World of Others' Words: Cross-Cultural Perspectives on Intertextuality. Oxford: Blackwell Publishing, 2004. 184 pp.
9. Graham A. Intertextuality / A. Graham. – London, New York: Routledge, 2000. – 238 pp.
10. Piirainen E. Europeanism, internationalism or something else? Proposal for a cross-linguistic and cross-cultural research project on widespread idioms in Europe and beyond. *Hermes, Journal of Linguistics*. 2005. №35. Pp. 45–75.

